

УДК 378:37.013.42-051

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2025-21.15>

ПРАКТИКО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД

ШЕВЧЕНКО ЖАННА МИХАЙЛІВНА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціології та соціальної роботи
Інституту гуманітарних та соціальних наук
Національний університет «Львівська політехніка»
zhannaostap@ukr.net
orcid.org/0000-0002-4019-639X

Анотація. У статті схарактеризовано основні імперативи практико орієнтованого підходу підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи у вищій школі Республіки Польща.

Розглядаючи загальноєвропейський напрям, автор звертає увагу на окремі аспекти досліджень підготовки соціального працівника в системі польської вищої освіти, яка базується на тісному взаємозв'язку двох її складників – теорії й практики соціальної роботи.

Визначено провідні дидактичні методи та форми викладання на засадах практико-орієнтованого підходу на засадах суб'єктно-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу з практичним спрямуванням студента на майбутню професію.

Автор наводить форми інтеграції самостійної роботи студента й консультацій викладача, шкалу оцінювання активності студента на заняттях, варіативність вибіркових освітніх дисциплін у практичній підготовці польських соціальних працівників, що розкривають їхній мотиваційний складник для самореалізації та досягнення успіху в майбутній професійній діяльності.

Складниками соціально-педагогічного супроводу на засадах практико-орієнтованого підходу в польській вищій школі виокремлено процеси психологічної та соціально-педагогічної підтримки, допомоги з боку «супроводжуючих» викладачів, консультантів, супервізорів.

Провідним методологічним регулятором процесу практичної підготовки соціальних працівників у вищій школі Республіки Польща визначено практико орієнтований підхід, налаштований на спрямування студента від педагогічної парадигми, сконцентрованої на процес навчання, до орієнтації на вміння практично навчатися через досвід упродовж життя.

Ключові слова: практико орієнтований підхід, підготовленість майбутніх соціальних працівників, суб'єктно-суб'єктна взаємодія, самонавчання, спільна діяльність викладача й майбутнього фахівця соціальної сфери.

Постановка проблеми. Соціальні виклики в умовах світової інтеграції й посилення взаємодії країн актуалізують питання вивчення досвіду закладів вищої освіти міжнародного освітньо-наукового простору в соціальній сфері України. У вдосконаленні вітчизняної системи практичної підготовки соціальних працівників доцільним вважаємо звернення до досвіду Республіки Польща з метою ґрунтовного історико-педагогічного вивчення й виявлення можливостей упровадження прогресивних ідей практико орієнтованого підходу в підготовку фахівців вітчизняної соціальної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні аспекти проблеми практичної підготовки фахівців для соціально-педагогічної

діяльності розглядають українські й польські науковці та практики за такими напрямками: *теоретико-методологічна основа педагогічної освіти* (Л. Завацька, В. Оконь, Ш. Францішек та ін.); *теорія і практика підготовки фахівців у галузі соціально-педагогічної діяльності* (В. Беспалько, В. Бенера, І. Вільш, Р. Вайнола, М. Гревінський, Н. Квянтковська, С. Коляденко, Г. Ніколаї, В. Поліщук, Л. Пуховська, Н. Сейко та ін.); *теорія компаративних досліджень* (Ф. Андрушкевич, Н. Гайдук, С. Когут, М. Коморська). Разом із тим лише окремі практичні аспекти підготовки соціальних працівників у польській вищій школі представлено лише в окремих публікаціях: У. Котни, М. Коморської,

Е. Маринович-Хетки, Л. Цибулько, М. Чеховської-Белуги й ін.

Вітчизняні науковці наголошують на необхідності вдосконалення практичної підготовки соціальних працівників в Україні. Провідними постулатами визначають одне з головних завдань педагогіки, яке полягає в науковому обґрунтуванні культурно-педагогічного освітньо-виховного простору, його змісту, організації, засобів, що забезпечить широку суб'єкт-суб'єкту взаємодію, саморозвиток особистості, її вільне самовизначення й повну самореалізацію (А. Бойко, Н. Дем'яненко та ін.).

Мета статті – дослідити й схарактеризувати основні імперативи практико орієнтованого підходу підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи у вищій школі Республіки Польща.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі пріоритетним вектором роботи польських науковців і практиків задля інтенсифікації практичної підготовки соціальних працівників у вищій школі є інтеграція нової парадигми, яка в стратегії Польщі до 2030 р. визначена як *парадигма суспільства добробуту*, спрямована на подальший розвиток системи соціальної допомоги; розв'язання соціальних проблем в умовах інтернаціоналізації й глобалізації європейського суспільства; розвиток іміджу праці соціального працівника й становлення ідентичності особистості фахівця соціальної сфери; надання відповідних практичних соціальних послуг.

Розглядаючи загальноєвропейський напрям сучасної системи практичної підготовки фахівців для соціально-педагогічної діяльності в Республіці Польща, розвиток якої динамічно розвивається й у теорії, і на практиці, відзначаємо головні акцентування на заохочення майбутніх фахівців до самоосвіти та самовиховання як вагомих чинників самостійного активного визначення індивідуальних освітніх потреб і розвитку особистості майбутнього фахівця соціальної сфери [4, с. 66].

У дослідженні ми розглядаємо *практико-орієнтований підхід* як метод викладання й навчання, що поєднує теоретичне навчання з безпосереднім набуттям досвіду практич-

ної діяльності, максимально наближаючи освітній процес до майбутньої професійної діяльності. Його головна мета – сформулювати в здобувачів освіти професійну культуру та компетенції, відтворюючи в навчанні реальні професійні ситуації й завдання.

Панівними акцентами практико орієнтованого підходу в освітньому процесі підготовки фахівців соціальної сфери були й залишаються опіка й підтримка, соціалізація та національно-державні й релігійні цінності. Такий підхід забезпечується на рівні державних стратегій і педагогічних концепцій, які зорієнтовані на особистісні пріоритети майбутнього фахівця соціальної сфери.

З метою вивчення польського досвіду підготовки фахівців соціальної сфери на змістовому рівні в дослідженні проаналізовано зміст чинних навчальних програм і планів професійної підготовки у вищих закладах освіти, підпорядкованих Міністерству народної освіти Республіки Польща. Вибір закладів підготовки майбутніх соціальних працівників є цільовим, урахувалися такі чинники відбору, як типи ЗВО, доступність документації, регіон функціонування (у різних регіонах Польщі), наявність угод про міжнародне співробітництво між ЗВО. Це допоможе нам проаналізувати процес підготовки фахівців соціальної сфери в Польщі загалом та узагальнити досвід впровадження досліджуваної проблеми [1; 4; 5; 6] тощо.

Проаналізований практичний досвід підготовки дає змогу зауважити, що сьогодні практична підготовка соціальних працівників проходить на базі колегіумів працівників соціальних служб та у вищій школі (університетах, академіях тощо). Випускник отримує ступінь ліценціата бакалавр (пол. *licencjat*) і може працювати за спеціальністю або продовжити навчання на II освітньому рівні – магістр (пол. *magister*) іншого напрямку [5; 6] (таблиця 1).

За європейськими вимогами ступінь магістра присуджується студентам, які:

1) демонструють знання й розуміння, базовані на аналогічних, притаманних ступеню бакалавра, розширених, поглиблених щодо цього рівня. Це забезпечує можливість

Таблиця 1

Підготовка фахівців соціальної сфери в Республіці Польща

Назва ЗВО	Кваліфікація випускника	Джерело
Вармінсько-Мазурський університет в Ольштині (WMU)	Соціальний працівник, сімейний помічник і сімейний координатор прийомної опіки та професійної діяльності в установах мереж соціальної допомоги або інших організацій. Робота з прийомними сім'ями, у будинках пристарілих усіх типів, у будинках соціального захисту дітей, у центрах підтримки сімей і дітей, неурядових організаціях, що підтримують дітей і сім'ї, соціальний працівник, опікун чи помічник особи похилого віку в будинках соціального забезпечення або інших центрах підтримки.	[8]
Люблінський католицький університет Яна Павла II (KUL)	Соціальний працівник – це соціолог, соціальний психолог і менеджер, що налагоджує роботу з людьми з розрахунку на найбільш оптимальний соціальний результат. Випускники спеціальності «Соціальна робота» можуть займати такі посади: соціальний працівник спеціалізованих служб; фахівець державної служби зайнятості; інспектор соціальної сфери; інспектор пенсійного фонду; агент фонду соціального страхування; інспектор благодійного фонду; інспектор із соціальної допомоги; інспектор із призначення пенсій. Бакалавр: догляд за інвалідами, хворими та людьми похилого віку, запобігання соціальним проблемам. Магістр: соціальна робота із сім'єю, спеціаліст із питань сімейної педагогіки.	[9; 10]
Лодзинський університет (ŁU)	Спеціальності: опікунська педагогіка, ресоціалізація, андрагогіка, організація й управління закладами освіти, анімація. Випускники можуть працювати у сферах: соціальна політика, соціальна профілактика та реабілітація, соціальна робота із сім'єю, спеціалізована педагогіка (спецшколи, інтернати, реабілітаційні центри), соціальна педагогіка.	[7]

для розвитку й застосування ідей, часто в контексті досліджень;

2) готові застосовувати знання й розуміння, а також здатність розв'язання проблеми в нових або незнайомих обставинах у більш широких (мультидисциплінарних) контекстах, відповідних галузі, яку вони освоювали;

3) здатні комплексно інтегрувати знання та їх трактування, формулювати за неповної або обмеженої інформації судження, які включають роздуми над соціальними й етичними обов'язками, пов'язаними із застосуванням їхніх знань;

4) можуть ясно й однозначно викладати власні висновки, знання, пояснення фахівцям і нефахівцям;

5) мають сформовані навички, які дають їм змогу продовжувати навчання у вигляді самоосвіти або автономного навчання.

При цьому реалізація окремих або всіх функцій призводить до багатомодельності магістра з різними часовими рамками й різним співвідношенням між додипломним і післядипломним рівнями, відображеними в ECTS. Особливості практико орієнтованого підходу

виражаються наданням «вікна можливостей» для самореалізації майбутніх фахівців соціальної сфери. Так, на всіх факультетах Лодзинського університету схвалюється навчання й практика студентів за кордоном, участь у міжнародних проектах і грантових програмах [7]. В Інституті соціальної профілактики та ресоціалізації Варшавського університету (IPSiR UW) на особливу увагу заслуговують базові засади навчання обдарованих студентів (wybitnie uzdolnieni uczniowie). [13–14]. У Варшавському університеті (UW) за напрямом підготовки «Соціальна робота» у формуванні освітньої програми підготовки соціального фахівця забезпечується актуалізація мотивації на практичний компонент підготовки та перше робоче місце в країні й у європейському вимірі. Вступ у магістратуру з будь-якого напрямку підготовки здійснюється за співбесідою [13].

Розглянемо особливості практико орієнтованого підходу в освітньому процесі підготовки фахівців соціальної роботи на прикладі WMU в Ольштині. Навчання першого рівня «Соціальна робота» здійснюється на факуль-

теті соціальних наук із кваліфікацією фахівця «Бакалавр у галузі соціальної роботи» із панівним співвідношення годин на практичні заняття над лекційними упродовж трьох років навчання (таблиця 2).

У процесі дослідження особливостей застосування практико-орієнтованого підходу в освітньому процесі підготовки майбутнього соціального працівника в польській вищій школі застосовано диференційовано-варіативний підхід до її змісту й організації. Результати системного аналізу навчального плану підготовки бакалавра соціальної роботи в польській вищій школі засвідчили практичне спрямування освітнього процесу та домінування практичного компонента впродовж шести семестрів навчання. Навчальні програми (силабуси) до всіх дисциплін у UW, як і WMU, представлені в електронній університетській системі [8]. Особливість практичного спрямування підготовки соціальних працівників у вищій школі Польщі забезпечується комплексом базисних засад навчання, регулюється нормативною базою та визначається практичним спрямуванням освітнього процесу з упровадження практико-орієнтованих форм і методів навчання, спрямованих на взаємодію зі студентом на внутрішньомотивовану самостійну діяльність і самореалізацію на досягнення успіху [1–14].

Логіко-системний аналіз навчального плану підготовки бакалаврів соціальної роботи з блоку професійно спрямованих навчальних дисциплін за весь термін навчання дає змогу вивести співвідношення 345/525 годин теоретичного навчання та практичної підготовки. Окремим блоком підготовки бакалаврів соціальної роботи навчального плану з третього до шостого семестру навчання виведено спеціалізовані навчальні дисципліни в певній послідовності засвоєння модулів [8].

Польські вчені та практики однастайні в думці, що навчання студентів у вишах має

здійснюватися методами майбутньої професії. Погоджуємося із логічно обґрунтованими висновками польських учених і практиків, що в процесі практичної підготовки викладачі зі студентами повинні моделювати методи й форми роботи майбутньої професійної діяльності. Логіко-системний аналіз навчальних планів польської вищої школи дає змогу відзначити паритетність кількості кредитів ECTS, відведених для роботи з безпосередньою участю викладача (90,43), і кількістю кредитів, відведених на самонавчання майбутнього соціального працівника (89,57) [8].

Серед провідних дидактичних методів і форм викладання на засадах *практико орієнтованого підходу* такі: лекція (проблемна, конверсаторна, розмовна, з мультимедійною презентацією), інтерактивна лекція на місці практики та майбутнього першого робочого місця; проектний метод (практичний проєкт), конверторні вправи, діалогові/розмовні вправи (з мультимедійними презентаціями), рольові ігри, мозковий штурм, розроблення й захист кейсів, дидактичні ігри та п'єси, транзакційні ігри, робота з книгою, мультимедійні презентації, драматичні сцени, відтворення сцен і ситуацій: підопічний – соціальний працівник, групова робота/робота в команді за тематичним дослідженням, методи обговорення ситуації, аналіз вихідних матеріалів, вибраних фрагментів текстів, випадку з дискусійним/проектним методом у сфері соціальної педагогіки, практико зорієнтовані види практичних і лабораторних навчальних занять: конвесторіуми, тренінги, наглядові сесії, запрошення на вправи особи/стейкхолдера, що працює в цій професії тощо.

Досліджено, що породження нового знання в спільній діяльності за максимальної активності учасників освітнього процесу привносить суб'єктивний професійний досвід. Відповідно до типу діяльності професійного співтовариства, змінюється зміст

Таблиця 2

Витяг із навчального плану підготовки бакалавра соціальної роботи WMU в Ольштині

Підготовка соціального працівника на першому рівні бакалавр (пол. licencjat)						
Семестр	Семестр I	Семестр II	Семестр III	Семестр IV	Семестр V	Семестр VI
Співвідношення л/п	135/178	120/244	165/275	90/240	150/195	180/215

освіти (педагогічної майстерні, студії, творчої мікрогрупи, співконсультування, взаємоспрямованого навчання тощо), що стимулює самоосвітню роботу в цьому напрямі й прискорює процес становлення фахівця соціальної роботи [1; 4; 6].

Представлені в таблиці 3 форми роботи студента в процесі практичної підготовки соціальних працівників у WMU в Ольштині демонструє суб'єктно-суб'єктну взаємодію учасників освітнього процесу з практичним спрямуванням студента на майбутню професію. Вагомим чинником практико орієнтованого підходу, що позитивно впливає на мотивацію майбутнього фахівця соціальної роботи, формування необхідних компетенцій для її творчого розвитку, є активне включення майбутніх фахівців у самостійну науково-практичну діяльність. Це потребує проектування практико орієнтованого освітнього процесу, провідною ознакою якого є сучасні технології.

Самостійна робота студента в польській вищій школі передбачає самодостатній спектр освітньої діяльності здобувача вищої освіти: підготовку до лекцій (інформативних, інтерактивних, з постановкою проблеми та мультимедійною презентацією), підготовку до засобів контролю освітнього компонента дисципліни (письмового/усного) екзамену, заліку, підготовку до практичних/семінарських занять, практичних колоквиумів, контрольної роботи, виконання тренувальних тестів, підготовку до певних видів практики, студіювання рекомендованої літератури, підбір джерел до теми лекції, самостійний вибір форм самовдосконалення/саморозвитку особистості та їх застосування, моделювання міжособистісних навичок, роботу над дослідницьким проектом, підготовку та реалізацію артистичних проектів, підготовку до роботи в проблемних командах, роботу над мультимедійною презентацією (відео), підготовку та виконання проекту, рецензію на переглянутий фільм (відео, презентація, слайд, блог тощо), підготовку матеріалів для дискусії на визначену тему тощо.

На засадах студентоцентрованого підходу окремим блоком підготовки бакалаврів соціальної роботи навчального плану з третього до шостого семестру навчання виведено спе-

ціалізовані навчальні дисципліни в певній послідовності засвоєння модулів. Важливо відзначити варіативність вибіркового освітніх дисциплін у практичній підготовці польських соціальних працівників, що розкривають їхній мотиваційний складник для самореалізації та досягнення успіху в майбутній професійній діяльності [1, с. 134].

Практико-орієнтований підхід у підготовці майбутніх соціальних працівників забезпечується базисними знаннями з практики роботи, які закладені викладачем у силабусах навчальних дисциплін програми підготовки бакалавра й магістра соціальної роботи. Консультативна робота викладача включається в академічне навантаження викладача.

Складниками соціально-педагогічного супроводу на засадах практико орієнтованого підходу в польській вищій школі (супервізії) є процеси психологічної та соціально-педагогічної підтримки, допомоги з боку «супроводжувачів» викладачів, консультантів, супервізорів. Досліджено, що інтерактивне навчання, побудоване на взаємодії викладач-здобувач і самонавчання майбутнього соціального працівника, стимулює активність, зменшує кількість пасивних і невпевнених у собі осіб, забезпечує ефективність практичного навчання й розвиток особистості, а з іншого боку, дає можливість самому викладачеві креативно мислити й оновлювати творчий потенціал.

На запити ринку праці, стейкхолдерів особлива увага звертається на ефективність самонавчання студентів, використання інноваційних технологій, запровадження комплексу спеціальних засобів навчання, на активну реалізацію принципу академічної мобільності, можливості для вільного вибору освітньої траєкторії розвитку.

Практико орієнтований підхід у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників забезпечується засобами шкали оцінювання активності студента на заняттях (зокрема вибірково навчальні дисципліни з програми підготовки РА в Слупську). Особлива увага приділяється активності студента на заняттях і якості виконання завдань (залікового есе, презентації залікової роботи, презентації проекту, підсумкового тесту) тощо. [1, с. 138–139].

Таблиця 3

**Інтеграція самостійної роботи студента та консультацій викладача
(соціальна робота, бакалавр (пол. ліценціат)) [1, с. 135]**

Навчальні дисципліни	Форми роботи	К-сть год.
Міжособистісна комунікація в соціальній роботі	1. <i>Контактні години з викладачем:</i> участь у практичних вправах, консультації 2. <i>Самостійна робота студента</i>	47 28
Художні майстерні з елементами драми	1. <i>Контактні години з викладачем:</i> на практичних заняттях, консультації 2. <i>Самостійна робота студента</i>	32 18
Знання про людський розвиток у життєвому циклі	1. <i>Контактні години з викладачем:</i> підготовка до участі в інтерактивних лекціях, консультації 2. <i>Самостійна робота студента</i>	32 18
Вступ до соціальної роботи	1. <i>Контактні години з викладачем:</i> під час начальних/практичних занять, консультації 2. <i>Самостійна робота студента</i>	64 61
Сімейна педагогіка	1. <i>Контактні години з викладачем:</i> під час начальних/практичних занять, консультацій 2. <i>Самостійна робота студента</i>	32 18
Соціальна педагогіка	1. <i>Контактні години з викладачем:</i> під час лекцій, на практичних заняттях, консультаціях 2. <i>Самостійна робота студента</i>	64 61
Методологія соціальних досліджень	1. <i>Контактні години з викладачем:</i> під час начальних/практичних занять, консультацій 2. <i>Самостійна робота студента</i>	49 76
Спеціальна педагогіка	1. <i>Контактні години з викладачем:</i> під час начальних/практичних занять, консультацій 2. <i>Самостійна робота студента</i>	32 18
Методика соціальної роботи 1	1. <i>Контактні години з викладачем:</i> під час начальних/практичних занять, консультацій 2. <i>Самостійна робота студента</i>	47 28
Методика соціальної роботи 2	1. <i>Контактні години з викладачем:</i> під час начальних/практичних занять, консультацій 2. <i>Самостійна робота студента</i>	49 51

Порівняльний аналіз освітніх програм підготовки соціального працівника в польській вищій школі дає змогу зауважити основні акценти практико орієнтованого підходу, котрі спрямовані на варіативність і мобільність викладача й студента, самонавчання та практичне спрямування навчальних дисциплін в освітньому процесі на кваліфікацію соціального працівника.

Досить поширеною є така форма самостійної роботи, як випереджувальні завдання в підготовці до інтерактивної (інформативної, проблемної, мультимедійної) лекції, тобто завдання, спрямовані на повне або часткове оволодіння матеріалом до його вивчення за програмою на заняттях (ознайомлення з новим матеріалом за підручником, літературою, складання плану проведення майбутньої дискусії, рольової чи ділової гри тощо).

У польській вищій школі прийнято перелік форм роботи студента для оцінювання результатів навчання зі спеціальності з проєкцією на перше робоче місце. На факультеті соціальних наук Поморської академії в Слупську (РА) запропоновані різновекторні практичні форми роботи для підтвердження результатів навчання: усний іспит, письмовий іспит, дидактичний тест, поточний тест, презентація/усний виступ, реферат, конспект, сценарій, авторська програма, обґрунтування плану роботи, дипломна робота, мультимедійна презентація, самостійне письмове дослідження (есе, характеристики навчального закладу, науковий огляд, дисертація), письмовий проєкт команди (есе, характеристики закладу, науковий огляд, дисертація), проєкт практичних дій, підготовлений/реалізований індивідуально, дослідницький проєкт, підго-

товлений/реалізований індивідуально, проєкт практичної діяльності підготовлений/реалізований у команді, дослідницький проєкт, підготовлений/реалізований у команді, плакат, підготовлений/реалізований індивідуально, плакат, підготовлений/реалізований у команді, практичний тест, підготовка й участь у концерті.

Висновки. Провідним методологічним регулятором процесу практичної підготовки соціальних працівників у вищій школі Республіки Польща є практико орієнтований підхід, налаштований на спрямування студента від педагогічної парадигми, сконцентрованої на процес навчання, до орієнтації на вміння практично навчатися через досвід упродовж життя в обраній професії.

Досліджено, що практико орієнтований підхід забезпечує цілеспрямовану спільну діяльність викладача й майбутнього фахівця соціальної сфери, сприяє вдосконаленню змісту,

форм, методів, прийомів самостійної діяльності з метою формування позитивної навчальної мотивації, підвищення професійної компетентності на основі розвитку особистісних якостей у процесі професійної підготовки.

Підготовленість майбутніх соціальних працівників визначено як індивідуально-груповий результат професійної підготовки, що характеризується оптимальністю щодо наявних суб'єкт-суб'єктних умов практичної підготовки в освітньому процесі, реальною спроможністю до успішного провадження майбутньої діяльності за державним стандартом, практичною готовністю до виконання завдань соціального працівника в умовах діяльності закладів соціальної сфери.

До напрямів подальшої наукової роботи зараховуємо дослідження зарубіжних інноваційних технологій професійного самовдосконалення фахівців соціальної роботи на практиці тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бенера В.Є., Шевченко Ж.М. Практична підготовка соціальних працівників у вищій школі Республіки Польща : монографія. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2020. 435 с.
2. Соціальна робота у Республіці Польща : навчально-методичний посібник / авт.-упор. В.Є. Бенера, Ж.М. Шевченко. Кременець : КОГПА, 2019. 248 с.
3. Факультет соціальної роботи в Польщі. Лодзинський університет (Лодзь, Польща). URL: <https://www.uni.lodz.pl/> (дата звернення: 24.09.2025).
4. Факультет суспільних наук (Wydział Nauk Społecznych), кафедра суспільної педагогіки (Katedra Pedagogiki Społecznej) Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині. URL: <http://wns.uwm.edu.pl/ps> (дата звернення: 24.09.2025).
5. Шевченко Ж.М. Трансформації технологій навчання у практичній підготовці соціального працівника у Польщі. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія «Історико-педагогічні студії»*. 2018. Вип. 11/12 : V Морозівські читання. С. 186–193.
6. Шевченко Ж.М. Практична підготовка соціальних працівників у вищій школі Польщі : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Криворізький державний педагогічний університет. Кривий Ріг, 2019. 20 с.
7. Benera V., Kolyadenko S., Shevchenko Zh., Onyshchuk I., Litiaha I. The genesis of foreign technologies in the practice of social work in Ukraine *Journal of Infrastructure, Policy and Development*. 2024. Vol. 8, Issue 8. <https://doi.org/10.24294/jipd.v8i8.4973>
8. Benera V., Shevchenko Zh., Kolyadenko S., Vynogradova O., Averina K. Furdui S. Supervision Support of Practical Training of Social Work Specialists: Polish Experience *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2021. Vol. 13, Issue 4. P. 310–328. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/484>
9. Praktyki obowiązkowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. URL: https://www.kul.pl/praktyki-obowiazkowe.art_79457.html (дата звернення: 14.09.2025).
10. Praktyki nadobowiązkowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. URL: https://www.kul.pl/praktyki-nadobowiazkowe.art_79458.html (дата звернення: 14.09.2025).
11. Praktyka pedagogiczna IPSiR UW. URL: <http://www.ipsir.uw.edu.pl/studia-i-ii-stopnia/zasady-odbywania-praktyk-w-ipsir/praktyka-pedagogiczna> (дата звернення: 10.08.2025).
12. Superwizja Pracy Socjalnej / Pod redakcją Mirosława Grewińskiego i Bohdana Skrzypczaka. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej Funduszu Społecznego. Warszawa, 2013. 426 p.

13. Zasady studiowania w IPSiR Szczegółowe zasady studiowania w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego. URL: <http://www.ipsir.uw.edu.pl/studia-i-i-ii-stopnia/zasady-studiowania-w-ipsir> (дата звернення: 12.08.2025).
14. Zasady stażu i praktyki IPSiR UW. URL: <http://www.ipsir.uw.edu.pl/studia-i-i-ii-stopnia/zasady-odbywania-praktyk-w-ipsir/studia-i-stopnia---profilaktyka-spoleczna-i-resocjalizacja> (дата звернення: 02.08.2025).

PRACTICALLY ORIENTED APPROACH TRAINING OF FUTURE SOCIAL WORK PROFESSIONALS: POLISH EXPERIENCE

SHEVCHENKO ZHANNA MYKHAILIVNA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Sociology and Social Work,
Institute of Humanities and Social Sciences
Lviv Polytechnic National University

Abstract. Introduction. *The article describes the main imperatives of a practice-oriented approach to training future social work specialists in higher education in the Republic of Poland.*

Considering the pan-European trend, the author draws attention to certain aspects of research into social worker training in the Polish higher education system, which is based on the close relationship between its two components – the theory and practice of social work.

Purpose. *Formulation of the purpose of the article: to characterize the main imperatives of a practice-oriented approach to training future social work specialists in higher education in the Republic of Poland.*

Methods: *logical-systemic – aimed at disclosing strategies for the development of practical training of social workers in the Republic of Poland; structural-comparative - in order to systematize the scientific literature, program documents and compare their content; historical-comparative – in order to compare events, phenomena and facts in their historical development.*

Results. *The preparedness of future social workers is defined as an individual-group result of professional training, characterized by: optimality in relation to the existing subject-subject conditions of practical training in the educational process, real ability to successfully carry out future activities according to the state standard, practical readiness to perform the tasks of a social worker in the conditions of activity of social sphere institutions.*

It has been studied that a practice-oriented approach ensures purposeful joint activity of the teacher and the future specialist in the social sphere, contributes to the improvement of content, forms, methods, techniques independent activity with the aim of forming positive learning motivation, increasing professional competence based on the development of personal qualities in the process of professional training.

Originality. *A comparative analysis of educational programs for training social workers in Polish higher education allows us to note the main emphases of the practice-oriented approach, which are aimed at the variability and mobility of the teacher and student, self-study and practical orientation in the educational process towards the future qualification of a social worker.*

Conclusion. *The leading imperatives of a practice-oriented approach in the educational process of Polish universities for the self-realization of future social sphere specialists have been identified.*

The specifics of the practical direction of training social workers in higher education in the Republic of Poland are characterized, which is provided by a set of basic principles of training, regulated by the regulatory framework and determined by the direction of the educational process on the implementation of practice-oriented forms and methods of learning aimed at interaction with the student, internally motivated independent activity and self-realization, and achieving success.

Key words: *practice-oriented approach, preparedness of future social workers, subject-subject interaction, self-study, joint activities of the teacher and the future social worker.*

REFERENCES

1. Benera, V. E., Shevchenko, Zh. M. (2020). Praktyczna podgotowka sotsialnykh pratsivnykiv u vyshehii shkoli Respubliki Polshcha: monohrafiia [Practical training of social workers in higher education in the Republic of Poland: monograph]. FOP V.A. Palanytsia.
2. Benera, V. Ye., & Shevchenko, Zh. M. (2019). Sotsialna robota u Respublitsi Polshcha [Social work in the Republic of Poland]. KOHPA.
3. Faculty of Social Work in Poland. University of Łódź. <https://www.uni.lodz.pl/>.

4. Faculty of Social Sciences (Wydział Nauk Społecznych), Department of Social Pedagogy (Katedra Pedagogiki Społecznej). University of Warmia and Mazury in Olsztyn. <http://wns.uwm.edu.pl/ps>.
5. Shevchenko, Zh. M. (2018). Transformatsii tekhnolohii navchannia u praktychnii pidhotovtsi sotsialnoho pratsivnyka u Polshchi [Transformations of teaching technologies in the practical training of social workers in Poland]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drachomanova. Seriiia «Istoryko-pedahohichni studii»*. Vyp. 11/12 : V Morozivski chytannia. S. 186–193. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/33593>.
6. Shevchenko, Zh. M. (2019). Praktychna pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv u vyshchii shkoli Polshchi [Practical training of social workers in higher education in Poland]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kryvorizkyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet, m. Kryvyi Rih. 20 p.
7. Benera, V., Kolyadenko, S., Shevchenko, Zh., Onyshchuk, I., & Litiaha, I. (2024). The genesis of foreign technologies in the practice of social work in Ukraine. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*, 8(8). <https://doi.org/10.24294/jipd.v8i8.4973>.
8. Benera, V., Shevchenko, Zh., Kolyadenko, S., Vynogradova, O., Averina, K., & Furdui, S. (2021). Supervision Support of Practical Training of Social Work Specialists: Polish Experience. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (4), 310–328. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/484>.
9. Praktyki obowiazkowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II [Compulsory internships at the John Paul II Catholic University of Lublin]. https://www.kul.pl/praktyki-obowiazkowe,art_79457.html.
10. Praktyki nadobowiazkowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II [Optional internships at the John Paul II Catholic University of Lublin]. https://www.kul.pl/praktyki-nadobowiazkowe,art_79458.html.
11. Praktyka pedagogiczna IPSiR UW [Teaching practice at IPSiR UW]. <http://www.ipsir.uw.edu.pl/studia-i-i-i-stopnia/zasady-odbywania-praktyk-w-ipsir/praktyka-pedagogiczna>.
12. Grewiński, M., & Skrzypczak, B. (Eds.) (2013). *Superwizja Pracy Socjalnej [Supervision of Social Work]*. The project is co-financed by the European Union Fund. Warsaw.
13. Zasady studiowania w IPSiR Szczegółowe: zasady studiowania w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego [Rules for studying at IPSiR: detailed rules for studying at the Institute of Social Prevention and Rehabilitation of the University of Warsaw]. <http://www.ipsir.uw.edu.pl/studia-i-i-i-stopnia/zasady-studiowania-w-ipsire>.
14. Zasady stażu i praktyki IPSiR UW [Rules for internships and work placements at IPSiR UW]. <http://www.ipsir.uw.edu.pl/studia-i-i-i-stopnia/zasady-odbywania-praktyk-w-ipsir/studia-i-stopnia---profilaktyka-spoleczna-i-resocjalizacja>.

Отримано: 01.10.2025
Рекомендовано: 06.11.2025
Опубліковано: 17.12.2025